

WSPÓLNIE DZIAŁAMY NA RZECZ
EUROPY ZIELONEJ,
KONKURENCYJNEJ I SPRZYJAJĄCEJ
INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

PODSUMOWANIE

I ZALECENIA Z 4 RAPORTÓW OPRACOWANYCH W
PIERWSZEJ FAZIE BADAŃ - WYBRANE ASPEKTY

DEINDE SP. Z O. O.

2022

ZASTRZEŻENIE:
ZAWARTE INFORMACJE NIE ODZWIERCIEDLAJĄ
POGLĄDÓW BIURA MECHANIZMU FINANSOWEGO (BMF)
ORAZ KRAJOWEGO PUNKTU KONTAKTOWEGO.
WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW NIE OZNACZA POPARCIA
BMF, PAŃSTW-DARCZYŃCÓW, PAŃSTW-BENEFICJENTÓW
LUB INNYCH INTERESARIUSZY FUNDUSZY NORWESKICH I
EOG. BMF NIE PONOSI ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA
JAKIEKOLWIEK NARUSZENIA PRAWA PRZEZ OSOBY
TRZECIE W KONTEKŚCIE KORZYSTANIA Z MATERIAŁÓW.

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Projekt “Kompetencje kluczowe dla osób 50+” korzysta z dofinansowania otrzymanego od Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021, PROGRAM EDUKACJA (‘EDUCATION’ PROGRAMME), numer projektu: EOG/21/K4/W/0083.

Rezultat nr 1 – Metodologia kursów szkoleniowych “Kompetencje kluczowe dla osób 50+”.

Podsumowanie i zalecenia z 4 raportów opracowanych w pierwszej fazie badań – wybrane aspekty.

Nazwa instytucji raportującej: Deinde sp. z o. o.

Rok 2022

Wspólnie działamy na rzecz Europy **zielonej, **konkurencyjnej** i **sprzyjającej integracji społecznej****

Zastrzeżenie:

Zawarte informacje nie odzwierciedlają poglądów Biura Mechanizmu Finansowego (BMF) oraz Krajowego Punktu Kontaktowego. Wykorzystanie materiałów nie oznacza poparcia BMF, Państw-Darczyńców, Państw-Beneficjentów lub innych interesariuszy Funduszy Norweskich i EOG. BMF nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek naruszenia prawa przez osoby trzecie w kontekście korzystania z materiałów.

Spis treści

WPROWADZENIE	4
Raport obejmujący analizę danych zastanych dotyczących stanu kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych i potrzeb grupy docelowej (osoby 50+) w Polsce – wybrane zagadnienia.....	4
Raport z własnych badań kwestionariuszowych dotyczących stanu kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych i potrzeb grupy docelowej w Polsce – wybrane zagadnienia.....	4
CZĘŚĆ 1: UMIEJĘTNOŚĆ ROZUMIENIA I TWORZENIA INFORMACJI	5
CZĘŚĆ 2: KOMPETENCJE CYFROWE	5
CZĘŚĆ 3: KOMPETENCJE OSOBISTE, SPOŁECZNE I W ZAKRESIE UMIEJĘTNOŚCI UCZENIA SIĘ	5
CZĘŚĆ 4: KOMPETENCJE W ZAKRESIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	5
CZĘŚĆ 5: DOSTĘPNOŚĆ WIEDZY NT. MOŻLIWOŚCI KSZTAŁCENIA W REGIONIE	6
Raport obejmujący analizę danych zastanych dotyczących stanu kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych i potrzeb grupy docelowej (osoby 50+) w Norwegii – wybrane zagadnienia.....	6
Raport obejmujący analizę danych zastanych dotyczących stanu kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych i potrzeb grupy docelowej (osoby 50+) w Europie – wybrane zagadnienia.....	7
Podsumowanie.....	8

WPROWADZENIE

Dokument zestawia i podsumowuje najważniejsze zagadnienia i wyniki dotychczas przeprowadzonych badań z czterech raportów odnoszących się do stanu kompetencji kluczowych oraz potrzeb edukacyjnych osób dorosłych, w tym z uwzględnieniem sytuacji grupy w wieku 50 lat i więcej w Polsce (analiza danych zastanych i własne badania kwestionariuszowe), w Norwegii (badania danych zastanych) oraz w Europie (badania danych zastanych).

Raport obejmujący analizę danych zastanych dotyczących stanu kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych i potrzeb grupy docelowej (osoby 50+) w Polsce – wybrane zagadnienia.

Na podstawie dostępnych danych zastanych możemy wskazać, iż dorośli Polacy, szczególnie osoby w wieku powyżej 50 lat, odznaczają się deficytem w zakresie posiadania kompetencji kluczowych obejmujących: posługiwanie się językiem ojczystym, znajomość języków obcych, umiejętności informatyczne i cyfrowe, umiejętności miękkie (osobiste, społeczne, obywatelskie) oraz kompetencje z zakresu przedsiębiorczości.

Kluczowym czynnikiem wpływającym na uczestnictwo dorosłych Polaków w kształceniu ustawicznym jest wiek (im niższy, tym wyższy poziom udziału w edukacji) oraz status na rynku pracy (osoby pracujące częściej podnoszą swoje kompetencje niż osoby nieaktywne zawodowo, np. emeryci). W związku z tym, aby zwiększać liczbę osób 50+ biorących udział w kształceniu ustawicznym, potrzebna jest promocja edukacji ustawicznej, przełamywanie stereotypów (że nauka jest dla młodych) oraz motywowanie osób 50+ do podnoszenia kompetencji kluczowych.

Formy realizacji kształcenia ustawicznego, w tym kompetencji kluczowych, muszą być dostosowane do potrzeb i możliwości osób 50+: w zakresie długości kursu, czasu trwania jednostek edukacyjnych, dostępności architektonicznej miejsc kształcenia, przystępności treści edukacyjnych, z uwzględnieniem ograniczonych umiejętności cyfrowych osób 50+.

Raport z własnych badań kwestionariuszowych dotyczących stanu kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych i potrzeb grupy docelowej w Polsce – wybrane zagadnienia.

CZĘŚĆ 1: UMIEJĘTNOŚĆ ROZUMIENIA I TWORZENIA INFORMACJI

Na podstawie badań mogliśmy stwierdzić, iż kompetencje, w których respondenci (osoby 50+) doświadczają największych braków to umiejętność krytycznej analizy otrzymywanych informacji (58%), pełne rozumienie umów lub różnego rodzaju instrukcji, regulaminów (55%), umiejętność tworzenia pism, np. reklamacji, czy pism urzędowych (45%). Natomiast zdolność komunikowania się w mowie i piśmie w różnych sytuacjach oraz kontrola sposobu porozumiewania się są według respondentów najmniej problematyczne (19%).

CZĘŚĆ 2: KOMPETENCJE CYFROWE

Kompetencja, w której respondenci (osoby 50+) zdecydowanie najczęściej odczuwali braki to: korzystanie z technologii cyfrowych i interesowanie się nimi do celów uczenia się, pracy i udziału w społeczeństwie. Tę kompetencję wskazało aż 65% respondentów. Następnie 61% badanych zaznaczyło umiejętność korzystania z informacji i danych cyfrowych, komunikowanie się i współpraca przy użyciu narzędzi cyfrowych. Bezpieczeństwo cyfrowe zostało wskazane przez 52% uczestników badania. Najmniej, bo 32% osób, zaznaczyło umiejętność korzystania z aplikacji społecznościowych. Ta zdolność sprawia badanym najmniej trudności, ale nadal jest to aż 1/3 respondentów.

CZĘŚĆ 3: KOMPETENCJE OSOBISTE, SPOŁECZNE I W ZAKRESIE UMIEJĘTNOŚCI UCZENIA SIĘ

Na podstawie badań mogliśmy stwierdzić, iż kompetencja, w których respondenci (osoby 50+) odczuwają największe braki to kompetencja zarządzania własnym uczeniem się i karierą zawodową, która została wskazana aż przez 48% respondentów. Ponadto aż 42% osób wskazało na kompetencję uczenia się. Braki odczuwane przez 39% respondentów to zdolność radzenia sobie z niepewnością i złożonością, jak również zdolność do prowadzenia prozdrowotnego i zorientowanego na przyszłość trybu życia. Pozostałe kompetencje plasują się mniej więcej na podobnym poziomie. Najmniej ankietowanych (23%) oznaczyło swoje braki w kompetencji odczuwania empatii i zarządzania konfliktami.

CZĘŚĆ 4: KOMPETENCJE W ZAKRESIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Na podstawie badań mogliśmy stwierdzić, iż respondenci (osoby 50+) najczęściej odczuwali braki kompetencyjne w zakresie przedsiębiorczości. Aż 52% respondentów wykazało braki w zdolności radzenia sobie z niepewnością i ryzykiem. Następnie 45% osób wskazało na braki w zdolności wykorzystywania szans i pomysłów oraz przekształcenia ich w wartość dla innych osób. Po 42% osób wskazało także na odczuwalne deficyty w rozumieniu procesów ekonomicznych oraz szans i wyzwań społecznych, gospodarczych oraz świadomość własnych atutów i słabości. Tylko 23% respondentów wskazało na braki w świadomości zasad etycznych i wyzwań w zakresie zrównoważonego rozwoju. Może to świadczyć o niskim rozumieniu tej tematyki lub uważaniu ją za mniej ważną.

CZĘŚĆ 5: DOSTĘPNOŚĆ WIEDZY NT. MOŻLIWOŚCI KSZTAŁCENIA W REGIONIE

Większa część badanych (60%) uważa, iż wiedza w kraju / regionie na temat możliwości kształcenia grupy wiekowej 50+ jest dostępna. Jednak aż około 40% respondentów nie ma dostępu do tej wiedzy.

Raport obejmujący analizę danych zastanych dotyczących stanu kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych i potrzeb grupy docelowej (osoby 50+) w Norwegii – wybrane zagadnienia.

W procesie kształcenia osób 50+ ważna jest ewaluacja „ex-ante – wywiady”, tj. możliwość wyznaczenia celów, rozmowa o dotychczasowych doświadczeniach, refleksja nad tym, jak wpływa to na naukę. Jest to przydatna informacja dla trenera, dająca uczniom możliwość wyrażenia swoich życzeń i potrzeb, a także oceny, czy kurs spełnia ich potrzeby.

Ważne są warunki, w jakich realizowany jest proces kształcenia: brak hałasu, stosowne oświetlenie, przerwy, umożliwianie spokojnej kontemplacji. Oprócz środowiska psychospołecznego trener powinien być świadomy fizycznego środowiska uczenia się i jego wpływu na uczniów, którzy mogą mieć fizyczne problemy poznawcze. Przerwy i łagodne rozpoczęcia są często ważne dla ucznia o tym profilu.

Trener powinien być przygotowany do wyjaśnienia celu kryjącego się za stosowanymi przez siebie metodami. Uczniowie różnią się między sobą pochodzeniem i oczekiwaniami co do tego, czym jest nauka i na czym powinna polegać. Starsi uczniowie mogą czuć, że nie widzą sensu pewnych działań, ponieważ różnią się one w porównaniu z metodami z ich szkolnych czasów.

Trener powinien zapoznać się z zasobami w klasie, jest wiele doświadczeń i historii do opowiedzenia!

Program nauczania powinien być ściślej powiązany z wcześniejszym doświadczeniem każdego ucznia; inaczej niż w przypadku młodszych uczniów.

Raport obejmujący analizę danych zastanych dotyczących stanu kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych i potrzeb grupy docelowej (osoby 50+) w Europie – wybrane zagadnienia.

Kształcenie ustawiczne, w tym nabywanie i podnoszenie kompetencji kluczowych przez osoby dorosłe, jest siłą napędową postępu społecznego i gospodarczego krajów europejskich oraz całej Europy. Wyższe kwalifikacje i kompetencje mieszkańców Starego Kontynentu nie tylko przekładają się na lepsze możliwości zawodowe Europejczyków, ale także wpływają na rozwój osobisty i całościowy dobrostan psycho-fizyczny człowieka.

Kształcenie ustawiczne jest szansą na przewyciężenie społecznych i gospodarczych trudności, jakie spowodowała pandemia COVID-19, oraz na przyspieszenie cyfrowej i zrównoważonej ekologicznie transformacji europejskiej gospodarki i społeczeństwa.

W warunkach globalnej konkurencji gospodarczej, postępujących zmian technologicznych i technicznych, występujących kryzysów i szoków gospodarczych, dorośli Europejczycy muszą nieustannie podnosić swoje kompetencje i umiejętności.

Europa w rozumieniu wszystkich państw znajdujących się na kontynencie nie prowadzi jednej wspólnej polityki edukacyjnej. O wspólnych europejskich politykach edukacyjnych i z zakresu rynku pracy możemy za to mówić w odniesieniu do Unii Europejskiej i tworzących ją 27 państw. Polityka Unii Europejskiej daje każdemu mieszkańcowi UE prawo do włączającej, wysokiej jakości edukacji, szkoleń i uczenia się przez całe życie. Celem UE do 2030 jest, aby 60% dorosłych Europejczyków każdego roku uczestniczyło w kształceniu lub szkoleniu.

Kraje europejskie różnią się między sobą pod względem udziału osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu. Wspólną cechą jest to, że większość zajęć edukacyjnych, w których uczestniczą osoby dorosłe, ma charakter pozaformalny. Uczestnictwo osób dorosłych w kształceniu i szkoleniach jest nierównomiernie rozłożone w poszczególnych krajach Europy, przy czym kraje nordyckie i niektóre kraje Europy Zachodniej mają znacznie wyższy wskaźnik uczestnictwa niż średnia dla całej UE.

Kraje europejskie muszą rozwijać systemy kształcenia i szkolenia w celu identyfikowania i docierania do najbardziej narażonych na niekorzystne zmiany społeczno-gospodarcze grup obywateli oraz zachęcenia ich do udziału w kształceniu i szkoleniu, szczególnie kompetencji podstawowych. Do tych grup obywateli należą osoby po 50. roku życia.

W 2019 r. mniej niż jedna trzecia krajów europejskich osiągnęła poziom odniesienia UE 2020 dotyczący 15% udziału osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu w

ciągu czterech tygodni poprzedzających badanie. W tym samym roku 21,6% dorosłych Europejczyków w wieku 25-64 lat (tj. 51,5 mln osób) nie ukończyło szkoły średniej II stopnia (ISCED 3; EQF 3 lub 4). Spośród nich 12,5 mln opuściło system edukacji z wykształceniem poniżej gimnazjalnego.

Osoby w grupach wiekowych 25-34 i 35-44 mają wyższy poziom wykształcenia niż starsza populacja (osoby 50+). Kraje Europy Południowej są najbardziej dotknięte niskim poziomem wykształcenia wśród dorosłej populacji.

Dorośli Europejczycy o niskich kwalifikacjach w mniejszym stopniu uczestniczą w kształceniu i szkoleniu niż osoby z wyższym poziomem wykształcenia. Osoby w wieku 50+ o niskim poziomie kompetencji podstawowych lub kwalifikacji, należą do grup znajdujących się w najbardziej niekorzystnej sytuacji na rynku pracy i w społeczeństwie.

Znaczny odsetek dorosłych Europejczyków (w zależności od kraju od 15% do 57%) ma niski poziom kompetencji / umiejętności podstawowych w zakresie: czytania, pisania, liczenia lub umiejętności cyfrowych. Od 8% do 39% dorosłych Europejczyków osiąga słabe wyniki zarówno w zakresie czytania, jak i liczenia (średnia dla UE - 16,0%).

Średnio około 40% dorosłych osób w UE jest zagrożonych wykluczeniem cyfrowym: tj. albo mają niski poziom umiejętności cyfrowych lub nie mają ich wcale, albo nie korzystają z internetu lub korzystają w sposób bardzo ograniczony.

Podsumowanie

Wyniki zrealizowanych badań zostaną wykorzystane w trakcie dalszych prac projektowych, w tym w procesie przygotowywania szczegółowych zaleceń co do tworzenia czterech kursów z zakresu kompetencji kluczowych dla osób 50+.

NUMER PROJEKTU: EOG/21/K4/W/0083

Fundusze EOG reprezentują wkład Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w tworzenie Europy zielonej, konkurencyjnej i sprzyjającej integracji społecznej. Istnieją dwa cele ogólne: ograniczenie nierówności ekonomicznych i społecznych w Europie i wzmocnienie relacji dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a 15 krajami UE z Europy Środkowej i Południowej i obszaru Morza Bałtyckiego. Trzy Państwa Darczyńcy ściśle współpracują z UE w ramach Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG). Darczyńcy przekazali 3,3 miliarda euro w ramach kolejnych programów funduszy w latach 1994-2014. Fundusze EOG na lata 2014-2021 wynoszą 1,55 miliarda euro.

Priorytety na ten okres to:

- #1 innowacje, badania naukowe, edukacja i konkurencyjność;
- #2 integracja społeczna, zatrudnienie młodzieży i ograniczenie ubóstwa;
- #3 środowisko, energia, zmiany klimatu i gospodarka niskoemisyjna;
- #4 kultura, społeczeństwo obywatelskie, dobre zarządzanie i podstawowe prawa;
- #5 sprawiedliwość i sprawy wewnętrzne.

Fundusze EOG są wspólnie finansowane przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię, których wkład oparty jest na ich PKB.

Kwalifikowalność do funduszy wynika ze spełnienia kryteriów określonych w ramach Funduszu Spójności UE przeznaczonego dla państw członkowskich, w których dochód krajowy brutto na mieszkańca jest niższy niż 90% średniej unijnej.

Kompetencje kluczowe dla osób 50+ korzysta z dofinansowania otrzymanego od Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w ramach funduszy EOG.

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne 4.0
Międzynarodowe (CC BY-NC 4.0)

ZASTRZEŻENIE:
ZAWARTE INFORMACJE NIE ODZWIERCIEDLAJĄ POGLĄDÓW BIURA MECHANIZMU FINANSOWEGO (BMF) ORAZ KRAJOWEGO PUNKTU KONTAKTOWEGO. WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW NIE OZNACZA POPARCIA BMF, PAŃSTW-DARCZYŃCÓW, PAŃSTW-BENEFICJENTÓW LUB INNYCH INTERESARIUSZY FUNDUSZY NORWESKICH I EOG. BMF NIE PONOSI ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA JAKIEKOLWIEK NARUSZENIA PRAWA PRZEZ OSOBY TRZECIE W KONTEKŚCIE KORZYSTANIA Z MATERIAŁÓW.

Iceland
Liechtenstein
Norway grants